מאטרימאניע

(א וויסענשאפטליכע לעקציע וואס ווארימט די ווייבער און קיהלט אפ די מענער.)

פון א. ז.

וואס פאר א וויסענשאפט איז מאטרימאניע? מיט וואס פאר אנדערע ווי־סענשאפטען איז די מאטרימאניע פאר־וואנדעט? איידער מיר וועלען ענטפע־רען אויף דער ערשטער פראגע וועלען מיר פריהער ענטפערען אויף דער צווייטער, ווארים די ערשטע פראגע וועט זיך שוין פון זיך אליין ענטפערען.

מאטרימאניע איז זעהר א נאהענטע קרובה פון אסטראנאמיע, גאסטראנא־מיע און אלימאניע...

אסטראנאמיע און גאסטראנאמיע קאן מען זאגען, זענען די פאטער און מוטער פון מאטרימאניע. אלימאניע איז די מאדערנע טאכטער פון מאטרימאניע...

מאטרימאניע, ווי איהר זעהט, איז צוזאמענגעשטעלט פון צוויי קאטערישע ווערטער: "מאטרא" און "מאני", מוטער און געלט . . .

דאס מיינט, אז יעדע מיידעל וויל ווערען א מוטער, און יעדע ווייבעל וויל די "פעידע"...

מאטרימאניע ווערט געטיילט אין דריי קאטעגאריעס: ליעבע, הייראט, און גט.

די אטריבוטען פון דער ליעבע זענען: פאעזיע, טרוימעריי, לבנה, שטערען, בלו־מען, פערזענטען, פרעזענטען, ליעבעס־ברייף: בענקעניש, שלאפלאזע נעכט, איין־קרימס, פארקס, מואווים, טעקסים, זיך האלטען, קושען זיך, זיצען אליין אין בוישעס, אונטער בוימער.

די רעזולטאטען פון דער ליעבע זע־נען: נייע ליעבס, צובראכענע הערצער, געוועהנליך ענדיגט זיך די ליעבע מיט הייראט.

אין פאל פון א צובראכען הארץ קלאגט דער גאט פון הייראט דעם גאט פון ליעבע אין קאורט אויף א ברייטש און פראמים. געפאדערט ווערט געוועהנליך געלט אדער הייראט.

אויב א הארץ, וואס איז פון דער ליעבע צובראכען געווארען קאן נעהיילט ווערען פון עטליכע דאלאר אדער דורך א מערידזש לייסענס, איז דאס הארץ ענט־וועדער ניט צובראכען געווארען אדער דאס וואס איז צובראכען געווארען איז קיין הארץ ניט געווען . . .

די הייראט האט שוין גאר אנדערע אטריבוטען...

א שדכן, גרן, עניידזשמענט רינג, א וועדינג רינג, א חופה, מחותנים, אונ־טערפירער, כלי־זמר, חתונה מתנות, א רעווערענד, א האניימון, א הויז, פוירניט־שור, געשיר, קוילען בילס, טראבעל, א בייבי קערידזש, א בייבי גרענד און א גרענד בייבי... עקס־לאקס, ביטער זאלץ, דאקטאר בילס, סלעק, קרינגרייען, זיך רייסען ביי די נעזער, פאהרען אין קאנ־טרי...

דער גט האט גאר ווינציג אטריבו־טען. דער גט איז דער ערליזער, ער באפרייט פון די הייראטס־קייטען. אמאל דארף מען צאלען אלימאני פאר דער באפרייאונג און אמאל ניט. די קלוגע ליבען זיך ווידער איין באלד ווי זיי גט'ען זיך, די נאראנים האבען באלד חתונה...

דריי באוויזען

לערער: — משה'לע, ברענג מיר דריי באוויזען, אז די ערד איז קיילעכדיג.

שילער: — ערשטענס שטעהט עס אין דער באגראפיע, חוץ דעם האט איהר דאס געזאגט, און מיין טאטע זאגט עס אויך.

א מאן האט ארייגגעשטעלט פאל־גענדע אדווערטייזמענט:

"מיין פרוי האט געכטען געקויפט 2 פונט פלייש. ווען מען האט עס אין שטוב אפגעוואוינען, האט געפעהלט א גאנצער האלבער פונט, און אויב דער בוטשער וועט ניט זיין אזוי גוט און אפשיקען דעם האלב פונט פלייש, וועלען מיר אריינשטעלען זיין נאמען אין פייפער".

די אדווערטייזמענט האט געבראכט רעזולטס.

דורכ'ן טאג האבען צוועלף פארשיי־דענע בוטשערס איהם אריינגעשיקט צו האלב פונט פלייש.

* * *

"איך קען מיט דיר ניט חתונה הא־בען, ווייל אונזער גאנצע פאמיליע איז געגען דיר."

"יעס, די פאמיליע, אבער וואס זאגסטו אליין, טייערע..."

"איך זאג דאך דיר, אז די גאנצע פאמיליע איז געגען דיר!"

* * *

א רעפארטער האט געקראגען א גאנ־טיס: אז זיינע באריכטען זאלען זיין קורץ, פון איין ווארט זאל מען קענען פאר־שטעהן צעהן.

אויף מארגען האט ער געבראכט אזא רעפארט:

"פיליפ קאיץ, דרעם מאנופעקטשור־רער. האט אנגעצונדען א מעטש צו זעהן אויב עס איז דא געזאלען אין מאטאר. געזאלען איז געווען. אלט צוויי און פופציג יאהר, לאזט א פרוי מיט דריי קינדער.

* * *

איך בין געווען ביי א לעקטשור, וואו מען האט גערעדט איבער שלום־עליכם'ען. פרעגט מיר א מיידעל, וואס איז געזעסען נעבען מיר:

"קען איך אפשר דעם מיסטער שלום עליכם, איינלאדען צו מיר אהיים, און איהם פארשטעלען פאר מיינע עלטערען?"

"עס טוט מיר זעהר לייד, פרייליין, מיסטער שלום עליכם האט אפגעטאן אזא זאך, וואס מאכט אומעגליך איהם צו קומען אין געזעלשאפט."

"וואס האט ער אזוי געטאן?"

"ער איז געשטארבען!"

אן אויטאמאביל טרוים אין גראמען

פון אבעלע

נעכטען זיץ איך
אין אויטאמאביל
ברייט צושפרייט
אין דער מאשין,
און איך טרוים
פון דיר, געליבטע,
די מיין שעהנסטע
פון פרויען־מין
און איך טראכט
און טרוים, געליבטע,
און מיר דוכט
איך זעה דיך שטעהן
לעבען מיר,
מיט דיין ליעבען,
זיסען שמייכעל,
און עס לייכטען
דיינע אויגען,
און עס שיינען
דיינע ציין,
זיץ איך,
אזוי זיך
א פארטרוימטער
קומט א ליידי
צו מיר צו,
כאפ איך קושען
און זי האלזען
כ'האב געמיינט
אז זי ביסטו.
פון מיין קושען
איז מיין שוויגער
גאר געווארען
שטארק ענטציקט,
מיך געכאפט
אין איהרע ארימס,
און מיט פייער
מיך געדריקט . . .
זי האט געמיינט
איך בין איהר שיק . . .

גאר קיין וואונדער ניט!

ריכטער: — רעדט נישט פיעל, די לעצטע ווערטער אייערע וואס איז?

באשולדיגער: — איך וואלט וועלען איהר זאלט זיין אויף מיין שטעלע און איך אויף אייערער.

דער פארמער איז געקומען מיט א טראק, נעהמען מיין שכנה צו זיין פארם גיט ער ביי איהר א פרעג:

"מיסעס, איהר געהט פאלשע צייהן?"

"היי, מיסטער!" גיט מיין שכנה א געשריי, "בעהייוט זיך!"

"איך פרעג עס גאנץ ערנסט", זאגט דער פארמער, "איהר פארשטעהט, די ראוך צו מיין פארם איז זעהר א שלעכטע, און אויב איהר האט פאלשע צייהן, וואס האל־טען זיך ניט שטארק, איז בעסער נעהמען זיי ארויס פון מויל און לייגט זיי אריין אין פאקעט."

* * *

"איך קען מיט דיר ניט חתונה הא־בען, ווייל אונזער גאנצע פאמיליע איז געגען דיר."

"יעס, די פאמיליע, אבער וואס זאגסטו אליין, טייערע..."

"איך זאג דאך דיר, אז די גאנצע פאמיליע איז געגען דיר!"

* * *

א רעפארטער האט געקראגען א גאנ־טיס: אז זיינע באריכטען זאלען זיין קורץ, פון איין ווארט זאל מען קענען פאר־שטעהן צעהן.

אויף מארגען האט ער געבראכט אזא רעפארט:

"פיליפ קאיץ, דרעם מאנופעקטשור־רער. האט אנגעצונדען א מעטש צו זעהן אויב עס איז דא געזאלען אין מאטאר. געזאלען איז געווען. אלט צוויי און פופציג יאהר, לאזט א פרוי מיט דריי קינדער.

* * *

איך בין געווען ביי א לעקטשור, וואו מען האט גערעדט איבער שלום־עליכם'ען. פרעגט מיר א מיידעל, וואס איז געזעסען נעבען מיר:

"קען איך אפשר דעם מיסטער שלום עליכם, איינלאדען צו מיר אהיים, און איהם פארשטעלען פאר מיינע עלטערען?"

"עס טוט מיר זעהר לייד, פרייליין, מיסטער שלום עליכם האט אפגעטאן אזא זאך, וואס מאכט אומעגליך איהם צו קומען אין געזעלשאפט."

"וואס האט ער אזוי געטאן?"

"ער איז געשטארבען!"

דער ליץ זאגט

פאראן זינד, וועלכע א פרוי קען מיט תעניתים נישט אפקומען.

* * *

דאס וואס נישט איין פאר פאלל שפילט א "קאמעדיע" דערפיהרט צו ד' גרעסטע "טראגעדיעס".

* * *

א מאן דערגעהענטערט זיך צו א פרוי צוליעב דעם פנים — א פרוי צו א מאן צוליעב דער קעשענע . . .

* * *

מאנכע מענער, ווען זיי ווילען, אז א פרוי זאל פאלען, לייגען זיי איהר אין וועג שטיינער (דימענטען)...

* * *

מאן און ווייב קריגען זיך אזוי לאנג ביז זיי קריגען זיך ליעב.

* * *

א פרוי איז ווי א קאטער: ביידע איז לייכט צו באקומען און שווער — פטור צו ווערען...

* * *

ווער עס פאלט אריין אין א גרוב און ווער אין א חן־גריבעל...

* * *

די וואס קענען ניט פאסטען א תענית, קענען זיך ווענדען צו מיין ווייב, זי פארקירצט די טעג...

* * *

א דענטיסט זוכט אין מויל, א פילאנ־זאף — אין ביכער און א ווייב — אין מאנ'ס קעשענעס...

* * *

ס'זענען דא פרויען, וואס זענען גלייך צו דער זון — מ'קאן נישט קוקען אין זייער פנים אריין.

* * *

אנדערע פרויען זענען געגליכען צו דער לבנה — שלעפען זיך ארום גאנצע נעכט.

* * *

דער מענש, וואס וויל האבען אין לעבען ברכה, טאר זיך ניט פארלאזען בלויז אויף דער הצלחה...

* * *

דער ערגסטער שטאך איז פאר א מענשען, ווען ער מוז לאנג ארומגיין אן א שטאך ארבייט...

* * *

א כלב קושט אן איינענעם, אז בייסט א פרעמדען. א מאדערנע פרו טוט פארקערט: זי קושט א פרעמדע און בייסט דעם איינענעם — מאן.

* * *

פייער לעשט מען מיט וואסער, פייערדיגע ליבע — מיט א כתובה.

* * *

האט מען גליק — האט מען ליעב צו דערציילען; האט מען אומגליק — האט מען ליעב זיך מיט יענעם צו טייל־לען . . .

* * *

מיר גיבען אפ כבוד ניט דעם, וואס פארדינט, נאר דעם, ביי וועמען מען פארדינט.

* * *

ווילסטו מען זאל דיך האלטען פאר א חכם — נאר אפ יענעם; ווילסטו מען זאל דיר האלטען פאר אן ערליכען — לאז זיך פון יענעם אפנארען.

* * *

צוליעב איין פונק אידישקייט לוי־דען אידען געברענטע צרות.

* * *

עס איז גרינגער ארויסצופירען א פרוי פון נעדולד, ווי פון דער מאדיסטקע.

* * *

פאראן פרויען, וואס קלייבען לייגנער א הוט, ווי א מאן.

די מאדערנע פאמיליע

ברויט מיט הערינג עסט דער טאטע,
און די מאמע קאמפאט בלויז,
און די טאכטער, נעבאך הונגערט,
ס'איז א הונגערינע הויז.

ראסעל פלייש, און יוך מיט לאקשען
וואלטען זיי נעקייט ווי פערד,
נאר די מאדע הייסט ניט עסען,
ווייל מען דארף זיין אפגעצערט.

ציטערען זיי אלע טאקע,
איבער יערען ביסען ברויט
אלע הונגערען איצט אונטער
ווער אויס מאדע, ווער אויס נויט.

„מיין זומער היים"

(במקום פעליעטאן)

פון אברהמ'ל.

דאקטוירים האבען מיר פארזאגט,
־עס מה אויסצושפאנען
פון צייטונגס־וואגען אויף א וואך
און אפפאהרען פון דאנען.

אויף דער "נאטור" דער רוהיגער,
וואו זומער־היימען גרינע
זיך שפינלען אין די כוואליעס שטאלץ
ווי ס'רוהט אויף זיי די שכינה...

און אין דער אטמאספערע פון
דעם שטילען וואלד און גראזען,
די מיעדקייט וועל איך און דעם שוויים
פון שאפונג איבערלאזען.

שוין אפגעזעהן, וואס איך וועל דארט
אין איינזאמקייט דער פרייער
זיך ראטעווען פון נודניקעס,
אזוי ווי פון א פייער.

און פון די לעקטשורס זייערע
און הייסע זומער בעלער,
און פון די יונגע דיכטער'ס ווערק, —
ווי פון א לונג־פעהלער...

ווייל אויב די נעכט דארטען זענען
אזוי "שטיל" און העכסט געמיטליך,
דאן דארפען זיין די "גרינע טעג"
נאר גוואלדיג אפעטיטליך!

צו ענד איז מיין "וואקיישאן" שוין,
און איך ניט ווייניג קיין שונא,
קיין "זומער־היימען" גליקליכע
און רוהיגע אזוינע!

פלוימען

כ'פיהל זיך ניט געזונט,
עס שטעכט מיר אין א זייט —
בין איך אוועק צום דאקטאר,
וואס וואוינט פון מיר ניט ווייט.
האט דער דאקטאר מיט זיינע פינגער
געקלאפט מיר איבער מיין פלייצע,
נאך א לאנגען באטראכטען
האט ער מיר געגעבען אן עצה:
כ'זאל קיין פלייש ניט עסען
און קיין שנאפס ניט טרינקען,
נאר אז איך זעה א שעהנע מיידעל
מעג איך צו איהר ווינקען.
אז איך זעה א שעהנע ווייבעל,
אויב זי איז א גע'נט'ע —
מעג איך מיט איהר פארברייננען,
דארף נאר ניט בלייבען קיין בארערטע.
און דאס, וואס ס'איז ניט דערגרייכבאר,
דערפון זאל איך ניט טרוימען,
נוצליך וואלט געווען פאר מיין געזונט,
כ'זאל עסען יונגע פלוימען.
אזוי ווי ס'איז נאך ניט די צייט
יונגע פלוימען צו קריגען —
איז ביז עס וועט נאך אויסוואקסען
זוך איך אן אנדער פארענינגען.
כ'זוך א שעהנע מיידעל
איהר פאמיליע זאל הייסען פ ל ו י ם,
מיט איהר וואלט מיר געווען לייכטער
צו ווארטען
אויף די פלוימען, וואס וואקסען
אויפ'ן בוים.

קשיות

דו פרעגסט, מיין קינד,
וואס לעבען איז?
נו, לאמיר דיר
דערציילען:
לעבען איז
א קריינק אזא,
פון וואס דער טויט
קאן היילען.

דאך דו, מיין קינד,
פארגעס אין דעם!
דו לערן זיך
געדיינקען,
אז איידער זיין
געהיילט פון טויט,
איז גלייכער, קינד מיינס,
קריינקען.

דו פרעגסט, מיין קינד,
וואס ליבע איז?
דו מוזט עס,
הייסט עס, וויסען?
טא וויים, אז ליעבע,
איז געגוס,
און ליבען, הייסט,
— געניסען?

דאך פאר דער וועלט
די אויגען גלאנץ
און מאך
א פרומע מינע,
פארשטעה איר
אלס א געטליכקייט,
אלס שוועסטער
פון דער שכינה.

וואס איז אזוינס
א פילאנטראפ,
וואס אלע מענשען
ליעבען,
און ווערט טאג־טעגליך
העכער אלץ
אין הימלען הויך,
געהויבען.

דאס איז א מענש
וואס האט איין ציעל
און איין פרינציפ
אין לעבען:
צו נעמען, ווען
עס לאזט זיך "פיעל"
און בלויז א "טראפען"
געבען . . .

וואלקען

וואלקענס פיקעטען דעם הימעל,
מאכען אנשטעל אויף א סטרייק
און די זון פון צווישען די וואלקענס
שטעלט ארויס דער וועלט א פייג.

די בוימער פלוידערען, האקען א טשייניק,
א בארג האלט א כמארע אין שוים,
א האן דעקלאמירט "קוקעריקו",
און א פייגעלע פייפט איהם אויס.

שוואלבען פאטשען זיך אין הינטען,
טאנצען דעם "בלעק־באטאם" טאנץ
און דער ווינט, ווי מיט א קעמעל
זוכט אין קאפ ביי יעדער פלאנץ.

דער האנדעל אין פוילען

— וואס הערט זיך?
— אט אזוי — מ'האנדעלט.
— מיט וואס האנדעלסטו?
— אז מיין ווייב הייסט זיך געבען 5 גילדען אויף מיטאג האנדעל איך אראפ צוויי גילדען. הייסט זי זיך געבען 3 גיל־דען אויף אוועגד־ברויט, האנדעל איך אראפ א גילדען — אט אזוי האנדעלט זיך.

באקאנטמאכונג צו טאראנטאר אידען

— פון —

לאזארס „אלד ספעין" האל

דער שענסטער און גרעסטער אידישער רעסטאראן אין טאראנטא איז א וואונדערבאר פלאץ מיט אלע באקוועמליכקייטען פאר חתונות, בר מצוה'ס, פארטיס און באנקעטען.

אלעס איז ביי אונז סטריקטלי כשר, אפילו פאר די פרומסטע אידען. די קוך איז אונטער דער פערזענליכער אויפזיכט פון דער גוט באקאנטער מרם. לעווינסאן, אויך אונטער דער השגחה פונ'ם גוט באקאנטען משגיח

מר. שמואל יארמולאוויטש

קומט אונז זעהן וועגען אייערע קומענדע אראנדזשמענטס פאר אייערע אונטערנעמונגען.

לאזארס „אלד ספעין"

180—178 קווין סט. וועסט. טעלעפאן עלגין 0700.

איך באשטעטיג, אז אלע מאכלים, וועלכע ווערען צוגעגרייט און געקאכט אין "לאזארס אלד ספעין האל", זענען אונטער מיין פער־זענליכער השגחה. איך נעפען זיך אין קוך ביים כשר מאכען און קאכען, דאריבער קאנ־נען אפילו די פרומסטע אידען מיט א ריינעם געוויסען און מיט א איבערקייט פון כשרות עסען די געשמאקסטע מאכלים וואס ווערען אין דעם אויבענ־דערמאנטען האל צוגערייט.

מיט אכטונג,

שמואל יארמולאוויטש.

אונריינע בלוט

קומט פון אונריינעם מאגען

ווייל די אונריינע שטאפען, וואס קומען פון מאגען פארשטאפונגט, פארשפרייטען זיך איבער'ן גאנצען קערפער און פארגיפטען דאס בלוט.

עקס־לאקס

אין ענגליש (EX-LAX)

דער קענדי אבפיהר־מיטעל

שאפט אפ די אונריינע שטאפען. עס גיט אייך א ריינעם מאגען, ריינע בלוט, גוטען אפעטיט און רוהיגען שלאף — אלעס וואס מאכט א מענשען גליקליך.

האלט אימער א באקס עקס־לאקס אין הויז. עס איז גוט פאר גרוים און קליין.

עקס־לאקס קומט אין פארם פון "טשאקאלאט" און "פיני־פלייוואר (פייגען).

אין אלע דראג סטארס.